

jugoslavenskoj umjetničkoj izložbi (Beograd, 1912). Poslije Kraljevićeve smrti priredena je izložba njegovih djela u Zagrebu u Salonu »Ulrich« (1913). Među kasnijim izložbama najvažnije su Kraljevićeva retrospektiva 1961, izložba Slikarstvo Münchenskog kruga — Račić, Becić, Herman, Kraljević (1973) i Memorijalna izložba J. Račić—M. Kraljević 1885—1985 — sve u Zagrebu.

LIT.: Lj. Babić, U spomen M. Kraljevića, Vienac, 1913, 5. — A. G. Matoš, Miroslav pl. Kraljević, Obzor, 1913, 104. — Z. Vernić, Umjetnički radovi i studije Miroslava pl. Kraljevića (katalog), Zagreb 1913. — A. Schneider, Miroslav pl. Kraljević, Savremenik, 1918, 11. — V. Becić, Sjećanje na Račića i Kraljevića, HR, 1935, 8. — K. Prijatelj, Crteži Miroslava Kraljevića u splitskoj galeriji, Split 1953. — M. Peić, Miroslav Kraljević, Republika, 1957, 6—7. — V. Novak i N. Šimunić, Miroslav Kraljević (katalog), Zagreb 1961. — V. Maleković, Aristokrat modernog slikarstva, VUS, 2, XII, 1970. — B. Gagro, Putevi modernosti u hrvatskom slikarstvu, u katalogu: Počeci jugoslavenskog modernog slikarstva, Beograd 1972, str. 42—43. — Isti, Slikarstvo Münchenskog kruga (katalog), Zagreb 1973. — G. Gamulin, Doprinos »münchenskom krugu«, ŽU, 1980, 29—30. — M. Šolman, Miroslav Kraljević — jedinstvo različitog, u katalogu: J. Račić — M. Kraljević 1885—1985, Zagreb 1985. — V. Horvat Pintarić, Miroslav Kraljević, Zagreb 1985. D. Hé.

KRALJEVIĆ-DONASSY, Mira, slikarica (Split, 23. IX. 1914 — Zagreb, 15. VI. 1984). Studirala na Akademiji u Zagrebu (M. Tartaglia). Bila je srednjoškolski nastavnik, poslije crtač na Medicinske fakultetu u Zagrebu. Slikala pejzaže, mrtve prirode i interijere, temperamentnom gestom i otvorenom ljestvicom boja (*Konavli*, 1953). Samostalno izlagala u Zagrebu 1954. i Velikoj Gorici 1982.

LIT.: T. Maroević i I. Šimat Banov, Mira Kraljević (katalog), Velika Gorica 1982. — E. Cvjetkova, Sjaj zaboravljena opusa, Večernji list, 9. II. 1983. R.

KRALJ-MEĐIMUREC, Ladislav, slikar i grafičar (Čakovec, 24. IV. 1891 — 9. II. 1976). Studirao je na Akademiji u Budimpešti (1910—12) i u Beču kod R. Jettmara (1922—24). Bio je lik. pedagog u Varaždinu. God. 1926. izlaže u Zagrebu mapu bakropisa Čakovec, naglašene lirske atmosfere; radi također drvoreze u kojima prevladava dekorativnost. U figuralnim kompozicijama blizak socijalnoj tematici (*Radnici na pruzi*, 1927). Pedesetih godina slika pejzaže iz Međimurja i Zagorja, žanr-prizore i etnografske prizore u duhu postimpresionizma (*Mlinovi na Muri*, 1951; *Krajolik u Varaždinskim Toplicama*, 1955). U posljednjemu razdoblju pojednostavnjuje motive i svodi ih na ritam slobodno obojenih površina (*Crveni krov*, 1966). Sudjelovao na izložbi Pola vijeka hrvatske umjetnosti u Zagrebu 1938/39. Memorijalna zbirka L. Kralja-Međimurca otvorena je u Čakovcu.

LIT.: Z. Bartolić, Ladislav Kralj-Međimurec (katalog), Čakovec 1966. — G. Gamulin, Za Ladislava Kralja-Međimurca, ŽU, 1980, 29—30. — V. Zlamalik i P. Kulčar, Ladislav Kralj-Međimurec (katalog), Zagreb 1982. — J. Škunca, Kompletan stvaralački ličnost, Vjesnik, 23. IV. 1982. Ž. Sa.

KRANJC, Mihajlo, arhitekt (Zagreb, 29. IX. 1934). Diplomirao na Arhitektonskome fakultetu u Zagrebu 1959 (V. Turina). Projektirao pretežno višenamjenske društvene i stambene zgrade u kojima se specifičnim oblikovanjem i diskretnom simbolikom veže uz regionalne oblike, stvarajući skladne arhit. cjeline: stambeno-poslovni toranj »Ivo Marinković« (1974) u Ogulinu, stambeni niz u Plaškome (1980). U suradnji s M. Čankovićem projektira stambeno-poslovnu zgradu u Plaškome (1978), nizove u naselju »Ivo Marinković« (1979) i restauracija na jezeru Sabljaci (1979) u Ogulinu, hotel u Josipdolu (1979) i naselje »Grozdana« u Vrbovskome (1979); s B. Siladinom i B. Šerbetićem izrađuje projekte za uređenje plohe Trga bana J. Jelačića i pješačkih ulica u središtu Zagreba (1987). Sudjeluje na natječajima za Dom revolucije u Šibeniku (1976, s B. Siladinom), uređenje centra Gajnica u Zagrebu (1980, II. nagrada s B. Šerbetićem).

LIT.: A. Pasinović, Poetika ogulinskih krovova, Arhitektura, 1973, 146—147. — Z. Živković, Jesmo li na tragu ličke kuće, ČIP, 1979, 308. — V. Maleković, Stambeno-poslovni toranj i stambeni nizovi naselja »Ivo Marinković« u Ogulinu, Arhitektura, 1979, 170—171. — I. Maroević, Arhitektura sedamdesetih godina u Hrvatskoj, ibid., 1981, 176—177. — S. Knežević, Izložba dobitnika velike nagrade 14. zagrebačkog salona (katalog), Zagreb 1982. — T. Odak, Novi regionalizam Mihajla Kranjca, ČIP, 1983, 362. — Arhitektura u Hrvatskoj 1945—1985, Arhitektura, 1986, 196—199. — T. Odak, Pregled stambene arhitekture u Hrvatskoj, ibid., 1989—1991, 208—210. J. M. M.

KRAPANJ, selo na istoimenom otočiću kraj Šibenika. Prema arhivskim podacima, naselje je postojalo već u XV. st. Franjevačku crkvu počeli su graditi u XV. st. domaći majstori. U dokumentima se spominje i ugovor za gradnju crkve, sklopljen 1458. između gvardijana i braćkoga klesara Marina Pavlovića. U XVII. st. i poč. XX. st. pregrađivana je tako da se od stare crkve sačuvalo samo nekoliko renesansnih ulomaka. U njoj se nalazi zavjetna slika na drvu *Krapanjska Gospa*, rad nepoznatoga domaćeg

M. KRANJC, stambeno-poslovni toranj u Ogulinu

majstora (XV. st.) te izražajno kasnogotičko raspelo, koje je rezbario i oslikao Juraj Petrović. Klaustar samostana građen je u doba renesanse: jednostavne arkade podržavaju zidove samostana. Pri gradnji u XVI. st. spominju se majstori Petar Hromčić i Luka Mizarinić. U refektoriju je slika *Posljednja večera* sa signaturom Francesca da Santacrocea.

LIT.: K. Stošić, Sela šibenskog kotara, Šibenik 1941. — N. Bezić, Nekoliko bilježaka o spomenicima Šibenskog kotara, Slobodna Dalmacija, 5. II. 1955. N. B. B.

KRAPEK, Hinko, fotograf (Brno, 27. III. 1841 — Maribor, 12. III. 1915). Nakon dolaska u Hrvatsku (1880) radi u Zagrebu, do kraja 90-ih godina u Karlovcu, potom u Mariboru. Uz ateljske portrete snima krajolike, vedute, gradine, posebno na području Karlovca, Like, Gorskoga kotara i S primorja (Slunj, Plitvička jezera, Vrbnik). Autor je albuma *Grad Karlovac i njegova okolica* (1889) i *Jubilarna gospodarska izložba u Zagrebu* (1891). N. G.

KRAPINA, grad u Zagorju. God. 1899. otkrio je D. Gorjanović-Kramberger paleolitičko nalazište u polupećini kraj potoka Krapinice na brdu Hušnjakovo. Uz polupećinu postavljene su rekonstrukcije praljudi i životinja u naravnoj veličini (prema S. Tucakoviću i dr. M. Malezu) te stalna izložba o evoluciji čovjeka. Uz kosti dvadesetak praljudi (sada u Zagrebu, Hrvatski prirodoslovni muzej), koje pripadaju neandertalskoj grupi (*Homo primigenius* var. *Spyensis* i *Homo primigenius* var. *Krapinensis*), nađeni su i predmeti koje je izradila ljudska ruka (klasična proizvodnja moustériena). Od kamenih artefakata nađeni su batići, strugala, šiljci, grebala, pila i bušilo, a među predmetima od kosti sjekira i šiljci. Nedaleko od Krapine, u Mihaljekovu Jarku, nađena su tri rim. Jupiterova žrtvenika.

K. se spominje od 1193. a tamošnji utvrđeni grad od 1330, kada je u rukama Petra Güssingovca (prije je vjerojatno bio burg plemenske župe). Od kralja ga 1399. dobivaju grofovi Celjski, a potom ga drže Ivaniš Korvin, od 1523. Imreffyjevi i Keglevići, a poslije njih Lichtenbergi i Ottenfelsi. U XVIII. st. počeo rušiti. Od utvrđenoga grada velikoga opsega (bio je povezan s pećinom) vide se neznatni ostaci. Velika trokatna zgrada izgrađena je poslije na starim temeljima. Na suprotnome brdu Šapcu bio je burg Keglevića, razoren 1581. U mjestu ima nekoliko kuća iz XVIII. i XIX. st.; među njima su župni dvor i rodna kuća Lj. Gaja (Muzej Lj. Gaja), kojemu je 1891. podignut spomenik (I. Rendić). Iz dvobrodne gotičke župne crkve Sv. Nikole (pregrađena po nacrtima J. Vancaša,

KRAPINA, detalj glavnoga oltara crkve Sv. Katarine

KRAŠIĆ, župna crkva

1901–03) potječu zaglavni kamen s imenom Joerg Creutz (majstor ?) i nekoliko fragmenata zidnih slika koje pokazuju utjecaj realističkoga plastičnoga stila s kraja XV. st. Franjevački samostan i crkvu Sv. Katarine dao je podignuti Franjo Keglević (1644–57). Na pročelju je skladen portal s donatorovim grbom. U crkvi se ističu glavni oltar (oko 1665) s grbovima donatorice Rattkay-Keglević, bočni oltari (oko 1766), darovi Bedekovića, Czinderijevih i Prašinskih, figuralno ukrašena propovjedaonica iz 1773 (dar N. Bedekovića) i nadgrobna ploča N. Bedekovića (umro 1656). Uz crkvu je Marijin pil iz XVIII. st. U muzeju predmeti arh., arhivske, kulturnopov. vrijednosti — U blizini Krapine, na → *Trškome vrhu* stoji hodočasnička crkva Marije Jeruzalemske. — Od gline iz okolice proizvodila se keramika (od poč. XIX. st. do 1886. radila je u Krapini manufaktura kamenine).

LIT.: D. Gorjanović-Kramberger, *Život i kultura diluvijalnoga čovjeka iz Krapine u Hrvatskoj*, Zagreb 1913. — A. Kozina, *Krapina i okolica kroz stoljeća*, Varaždin 1960. — D. Baričević, *Pregled spomenika skulpture i drvorezbarstva 17. i 18. st. u središnjem dijelu Hrvatskog zagorja*, Ljetopis JAZU, 1978, 78, str. 589–592. A. Ht.

KRAŠIĆ, Vladimir, povjesničar (Salka, Mađarska, 1851 — Karlovac, 1890). Bio je učitelj u Hrvatskoj i Mađarskoj. Istraživao srp. crkv. i kulturnopov. spomenike.

BIBL.: *Manastir Grabovac*, Letopis Matice srpske (Novi Sad), 1881, 2–4; *Opis manastira Orašovice*, ibid., 1885, 3; *Manastir Pakra*, Stražilovo (Novi Sad), 1886, 2.

KRASNIK, Antonija, slikarica i kiparica (Lovinac, 1874 — Zagreb, 29. IV. 1956). Učila na Školi za umjetnički obrt u Beču (R. Ribarz, K. Moser), na Académie Julian u Parizu (E. Carrière) i u Italiji. Slikala portrete i studije u akvarelu, modelirala skulpture u kamenu i sitnu plastiku u bronci. Radila nacрте za svijećnjake, vaze, posude, pokućstvo, čilime i veziva. Njezina djela pokazuju utjecaj bečke secesije. Sudjelovala na izložbama Društva umjetnosti u Zagrebu 1901. i 1902. D. Ki.

KRASNO POLJE, selo na sedlu između Velebita i Senjskoga bila. Spominje se u pisanim izvorima u XV. st. U blizini, u Lomskoj dolini nađeni su tragovi rim. kulture. Osobito je zanimljiv lat. natpis u živoj stijeni o granici između Ortoplina i Parentina kojim se dopušta Ortoplinima pristup izvoru.

KRAŠIĆ, selo Z od Jastrebarskoga. U zaseoku Krupačama nađeno je halštatsko groblje sa žarama, fibulama, ogrlicom i narukvicom. — Župna crkva »sancte Trinitatis de Kraysichi« spominje se od 1334. Kasnogotička crkva barokizirana je vjerojatno 1759, a uz njezin zap. ulaz podignut je zvonik 1771. God. 1911–13. crkva je proširena po nacrtima S. Podhorskoga. Ostalo je sačuvano gotičko svetište, presvođeno mrežastim svodom, a zvonik je povišen. Na mjestu staroga broda prigradna je, u obrnutom smjeru (S–J), nova prostrana crkva sa svetištem i brodom koji je nadsvodjen visokom kupolom. U starome se svetištu nalazi barokni oltar iz 1743. sa slikom *Sv. Tri kralja*, a u novome mramorni oltar po nacrtu S. Podhorskoga. Slike u kupoli te velika slika na platnu *Posljednja večera* u svetištu djela su M. Rašice. Crkva ima monstrancu i drveni reljef *Golgota*, oboje u stilu rokokoa (oko 1770). U starome župnome dvoru otvorena je memorijalna soba kardinala Alojzija Stepinca. — U nedaleku *Hrženiku* nalazi se kasnobarokna kapela Sv. Ivana Krstitelja s baroknom opremom; iz Hrženika je i ranobarokni pil iz 1697 (pohranjen u župnoj crkvi).

LIT.: Đ. Cvitanović, *Iz riznice umjetničkih znamenitosti jastrebarskoga kraja*, Kaj, 1975, 8. A. Ht.

KRAUS, Oton, novinar (Temišvar, 25. II. 1875 — Beč, 22. IV. 1923). Nakon žurnalističkoga rada u Beču bio je novinar u Zagrebu. Objavljivao lik. kritike u »Agramer Zeitungu« (1900–01) i »Agramer Tagblattu« (1902–05, 1907–08), osobito prikaze o Društvu hrvatskih umjetnika. Počeo u Zagrebu (1901) izdavati socijalistički usmjeren časopis »Oko«, od kojega je izašao samo jedan broj.

KRAUS, Živa, slikarica (Zagreb, 4. X. 1945). Diplomirala na Akademiji u Zagrebu 1968 (R. Goldoni). Od 1972. živi u Veneciji; od 1979. vodi galeriju »Ikona photo«. Slika apstraktne, hermetične kompozicije prostornih i organskih asocijacija, titrajućih linija i snažne kromatike (*Otok*, 1971; *Osvojeni prostor*, 1972; *Bez naslova*, 1978; *Muška glava*, 1988). — Samostalno izlagala u Zagrebu, Karlovcu, Ljubljani, Bresci, Veneciji, Auvernieru i Bernu.

LIT.: M. T. Fiocco, *Kraus* (katalog), Venecija 1975. — Z. Maković, *Živa Kraus*, ČIP, 1979, 12. — V. Bužančić, *Živa Kraus* (katalog), Zagreb 1988. Ž. Sa.

KRČIN GRAD (Pliš grad, Gradin), ostaci utvrde na izduženu zaravanku brijega između Kozjaka i Gradinskoga jezera na Plitvičkim jezerima. Na